

مطالعه نقش رطوبت نسبی بر نیروی چسبندگی سطوح پارچه‌های حلقوی پودی ساده پنبه‌ای در محیط‌های گرم

A Research on the Role of Relative Humidity on Adhesion Force of Plain Knitted Cotton Fabrics in Warm Environments

علی عرشی*

مازندران، دانشگاه آزاد اسلامی واحد قائمشهر، دانشکده فنی مهندسی، گروه مهندسی نساجی، صندوق پستی ۱۶۳

تاریخ دریافت: ۸۹/۱۲/۲۷ تاریخ پذیرش: ۹۰/۰۲/۲۶

چکیده

بروز رفتارهای همواری، نرمی و زبری از سطوح بافت، شدیداً تحت تاثیر عوامل ساختمانی و همچنین ماهیت فیزیکی الیاف بافت می‌باشد. هدف از این پژوهش، مطالعه تاثیر رطوبت نسبی محیط بر میزان چسبندگی و خواص اصطکاکی پارچه‌های حلقوی پودی ساده پنبه‌ای است. از آن جا که این نوع پارچه‌ها، معمولاً در تماس مستقیم با پوست بدن قرار می‌گیرند، لذا تأثیر تغییرات رطوبت نسبی محیط بر روی مطبوعیت و نیز چسبندگی سطوح پارچه (ها) مقایسه و مورد ارزیابی قرار گرفت. به منظور دستیابی به این هدف، پارچه‌های حلقوی پودی ساده پنبه‌ای تحت تاثیر رطوبت نسبی‌های متنوع (۲۵٪، ۵۰٪، ۷۵٪ و ۱۰۰٪)، در شرایط یکسان دمایی گرم (۵۰°C) قرار داده شدند. سپس پارامترهای اصطکاکی آنها به روش اندازه‌گیری اصطکاک به دست آمدند. نتایج نشان داد که رطوبت نسبی محیط به طور معنی داری بر رفتار اصطکاکی این پارچه‌ها تاثیر دارد، به گونه‌ای که با افزایش میزان رطوبت نسبی محیطی مقدار مقاومت اصطکاکی این بافت‌ها کاهش می‌یابد. همچنین نتایج دیگر حاکی از آن بودند که بیشترین خواص ناهمواری و میزان چسبندگی سطحی پارچه‌های پنبه‌ای در شرایط رطوبتی خشک ۲۵٪ و کمترین آن، در رطوبت نسبی ۱۰۰٪ رخ می‌دهد.

۱- مقدمه
با اندازه‌گیری خواص فیزیکی و مکانیکی پارچه می‌توان ماهیت نرمی، زبری و صافی بافت را تعیین نمود. معمولاً پارچه‌های با قابلیت فشردگی بالا به عنوان پارچه نرم و پارچه‌های با مقاومت اصطکاکی کم، به پارچه صاف تعبیر می‌شوند. اصطکاک به عنوان یک مشخصه تعیین سطح، به میزان مقاومت هر پارچه در برابر حرکت مکانیکی در خلاف جهت مسیر اتلاق می‌شود [۴-۱].
قوانین اصطکاک بر دو نظریه ناهمواری سطحی و چسبندگی بین سطوح استوار می‌باشند. طبق نظریه آمانتون^۱، اصطکاک در نتیجه نیرویی است که برای حرکت یک سطح بر روی نایکنواختی‌های سطح دیگر مورد نیاز است، اما نظریه کولمب^۲، این پدیده را به واسطه نیروهای جاذبه بین اتمهای دو سطح یا نیروهای الکترواستاتیکی می‌داند [۵].
تحقیقات بیشتر پیرامون اصطکاک نشان داد که مقاومت اصطکاکی میان دو سطح در حال تماس، ناشی از هر دو عمل تداخل مکانیکی بین دو سطح و تمایل به چسبندگی بین برجستگی‌های درگیر شده می‌باشد. به طور کلی، لغزش هر جسم روی جسم دیگر تحت بار عمودی یکنواخت توسط پدیده ایست - رو^۳ تعیین می‌گردد. پارامترهای اصطکاکی را می‌توان از نمودارهای ایست - رو استخراج نمود. بدین وسیله رفتار اصطکاکی پارچه‌ها مورد بررسی و مطالعه قرار می‌گیرند [۳، ۶].

در زمینه بررسی اثر طرح و ساختمان بافت بر پارامترهای اصطکاکی، جدی و همکارانش با به دست

کلمات کلیدی

پارچه حلقوی ساده پنبه‌ای،
رطوبت نسبی،
درجه حرارت،
چسبندگی،
ناهمواری،
مقاومت اصطکاکی

1- Amonton
2- Coulomb

3- Stick-Slip

*مسئول مکاتبات، پیام نگار: ali.arshi@qaemshahriau.ac.ir

مشخصات ماشین و پارامترهای ساختمانی بافت در جداول ۱ و ۲ ارائه شده است.

جدول ۱ - مشخصات ماشین گرد باف حلقوی پودی

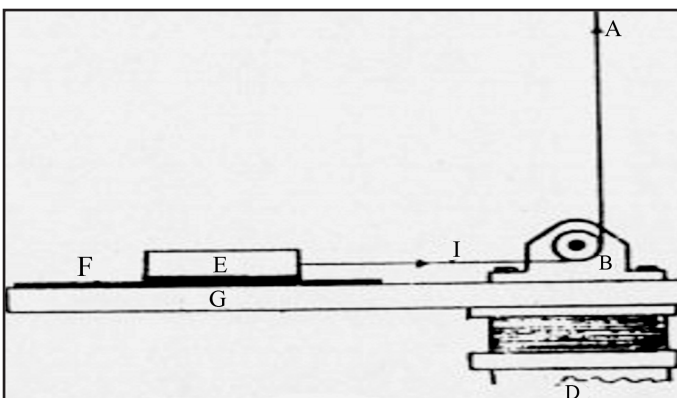
نوع ماشین	تعداد ابزار (عدد)	قطر سیلندر (اینچ)	گیج ماشین (G)	دور بر دقیقه (R.P.M)	مکانیزم باز کننده نخ
یکروسیلندر	۶	۳/۵	۱۱	۲۳۰	مثبت

جدول ۲- برخی مشخصات ساختمانی پارچه های حلقوی پودی پنبه ای در حالت استراحت کامل

طول حلقه (Cm)	تراکم عرضی (WPC)	تراکم طولی (CPC)	تراکم سطحی (SD)	عرض بافت (Cm)	K_C	K_W	K_S
۰/۴۵	۱۳	۱۱	۱۴۳	۸/۸۸	۴/۹۴	۵/۸۴	۲۸/۸۵

۲-۲- روش ها

جهت انجام آزمایش اصطکاک پارچه، یک دستگاه استحکام سنج با مجموعه‌ای از تجهیزات اضافی استفاده گردید (شکل ۱)، بدین ترتیب که هر نمونه پارچه به صورت کاملاً صاف، تحت تنش جزئی بر روی صفحه افقی از جنس پرسپکس^۵ (به ابعاد 30×10 سانتیمتر مربع) قرار گرفت. بر روی صفحه افقی نیز یک لغزنده به ابعاد 6×5 سانتیمتر مربع با جنس مشابه صفحه افقی قرار داشت. روی سطح پایینی لغزنده نیز از نمونه های مشابه پارچه پنبه استفاده شد. جهت احساس تماس دقیق تر سطوح پارچه بر روی یکدیگر، فشار عمودی سطح حدود $2/77$ سانتی نیوتن بر سانتیمتر مربع و برابر با فشار عمودی سطح در آثار محققین پیشین، در نظر گرفته شد [۱۲]. اساس کار نیز بر حرکت خطی لغزنده با سرعت 60 میلیمتر بر دقیقه بر روی صفحه افقی استوار بود.

شکل ۱- نمای عرضی از دستگاه مورد استفاده در آزمایش اصطکاک پارچه [۱۲]
 فک متحرک = A، قرقره متصل به فک ثابت = B، لغزنده = E، پارچه = F،
 صفحه عرضی = G، ریسمان = I

آوردن رابطه شاخص ناهمواری ساختمانی پارچه^۱ توانستند ارتباط میان ساختمان بافت و پارامترهای اصطکاک را در پارچه های تاری-پودی، حلقوی پودی و حلقوی تاری به دست آورند. آنها نشان دادند که با افزایش شاخص ناهمواری، میزان مقاومت اصطکاک بافت ها بیشتر می شود [۹-۷]. ایشان با بررسی تأثیر مسیر حرکت و جنس بافت بر روی خواص اصطکاک پارچه های حلقوی پودی دریافتند که نیروهای اصطکاک استاتیکی و دینامیکی پارچه های حلقوی پودی پنبه ای نسبت به پلی استری، در جهت حرکتی ردیف بر ردیف افزایش می یابد که دلیل آن ناشی از ضریب اصطکاک بالای نخ پنبه ای با خودش می باشد. تحقیقات آپوربا^۲ و همکارانش پیرامون ضریب اصطکاک پارچه با پارچه نشان داد که با افزایش جزء پنبه ای مقدار پرز آلودگی و ناهمواری سطحی پارچه ها بیشتر شده و این افزایش ارتفاع فر و موج ها سبب درگیری مکانیکی^۳ و چسبندگی بیشتر بین پارچه ها می شود [۱۰]. همچنین برهم کنش شیمیایی^۴ میان سطوح (ناشی از جذب رطوبت) نیز به افزایش نیروی چسبندگی میان سطوح الیاف پنبه کمک می کنند [۱۱].

در تحقیق اخیر، تلاش گردید تا تاثیرات مستقل رطوبت نسبی محیط بر مقاومت اصطکاک و میزان چسبندگی سطوح حرکتی پارچه های حلقوی پودی پنبه ای مورد بررسی و مقایسه قرار گیرد. برای نیل به این هدف، چهار رطوبت نسبی با بازه های برابر انتخاب شدند. با قرار دادن نمونه ها در معرض رطوبت های مذکور، پارامترهای اصطکاک بدست آمده بررسی شدند.

۲- تجربیات

۲-۱- مواد

در این پژوهش، پارچه های مورد آزمایش از نخ 100% پنبه ای نمره 30 تکس با استفاده از ماشین گرد باف یکروسیلندر تولید شدند. شستشوی پارچه ها با آب 90 درجه سانتی گراد به مدت نیم ساعت و با نسبت حجم پارچه به حجم حمام 1 به 40 و با مقدار 2% صابون در هر لیتر انجام شد و طبق محاسبات انجام شده، هر نمونه پارچه به 30 گرم صابون نیاز بود. همچنین مراحل شستشو به ترتیب شامل شستشوی اولیه (30 دقیقه) و آبکشی و ضد چروک کردن (15 دقیقه) بودند. لازم به ذکر است که به منظور مطالعه رفتار حقیقی سطوح بافته شده از استعمال مواد نرم کننده و مواد جاذب الرطوبه در عملیات شستشو مانع گردید تا بتوان تحلیل صحیحی از اصطکاک حاصل از سطوح پارچه به دست آورد. همچنین به لحاظ جلوگیری از آسیب دیدگی الیاف پنبه و پلی استر موجود در پارچه ها، حین عملیات خشک شدن و تثبیت، میزان درجه حرارت خشک کن در حدود 120 درجه سانتی گراد تنظیم گردید. در مرحله نهایی استراحت، پارچه ها به صورت کاملاً صاف روی یک سطح صاف به مدت 72 ساعت در دمای اتاق پهن شدند و سپس مجدداً مشخصات ساختمانی این بافت ها مورد ارزیابی قرار گرفت.

1- Fabric Structure Asperity Index (FSAI)

2- Apurba

3- Mechanical interlocking

4- Chemical interaction

5- Pespex

۳- نتایج و بحث

نتایج تجربی به دست آمده از پارامترهای اصطکاکی برای کلیه نقاط رطوبتی مذکور، در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳- نتایج خواص اصطکاکی پارچه های حلقوی پودی ساده پنبه ای

۵۰°C			درجه حرارت	رطوبت نسبی
$F_s - F_k$ (cN)	F_k (cN)	F_s (cN)	پارامترهای اصطکاکی	
۴۱/۷	۱۱۴/۸	۱۵۶/۵	A ₁	RH _r = ۲۵%
۴۳/۴	۱۱۳/۷	۱۵۷/۱	B ₁	
۴۲/۶	۱۱۵/۴	۱۵۸	C ₁	
۴۲/۶	۱۱۴/۶	۱۵۷/۲	$\bar{X}_1$	
۳۹/۸	۸۷/۳	۱۲۷/۱	A ₂	RH _r = ۵۰%
۳۸/۷	۸۸/۴	۱۲۷/۱	B ₂	
۳۹/۲	۸۶/۱	۱۲۵/۳	C ₂	
۳۹/۲	۸۶/۵	۱۲۵/۷	$\bar{X}_2$	
۳۰/۲	۸۸/۹	۱۱۹/۱	A ₃	RH _r = ۷۵%
۲۹/۲	۸۷/۹	۱۱۷/۱	B ₃	
۲۸/۱	۸۹/۵	۱۱۷/۶	C ₃	
۲۹/۲	۸۸/۸	۱۱۸/۰	$\bar{X}_3$	
۲۲/۹	۹۶/۳	۱۱۹/۲	A ₄	RH _r = ۱۰۰%
۲۴/۹	۹۲/۲	۱۱۷/۱	B ₄	
۲۵	۹۲	۱۱۷/۰	C ₄	
۲۴/۳	۹۳/۵	۱۱۷/۸	$\bar{X}_4$	

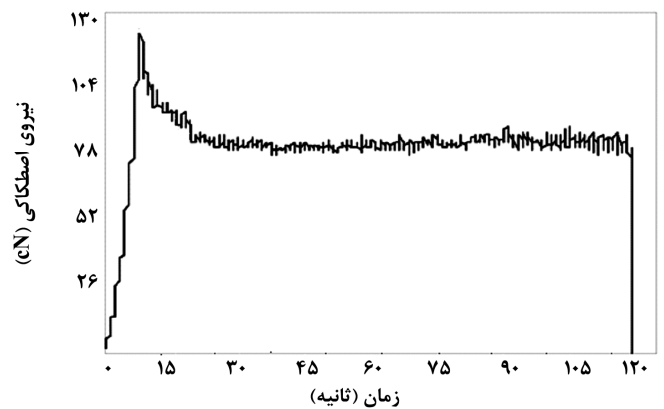
به منظور بررسی دقیق و کاهش اثرات خطا بر نتایج، آزمایشات در جهت حرکت ردیف بر ردیف پارچه و با سه تکرار انجام شدند. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار آماری SPSS نسخه ۱۶ انجام گرفت و کلیه مقایسه ها با انجام آزمون آنوا^۱ و سپس توکی در سطح اطمینان ۹۵٪ آزمایش شدند. نتایج آزمون های آنوا و توکی ناشی از تأثیر میزان رطوبت محیط بر پارامترهای اصطکاکی در جداول ۴ و ۵ ارائه شده است.

جدول ۴- نتایج آزمون آنوا بر اثر تغییرات رطوبت نسبی بر پارامترهای اصطکاکی پارچه ها در دمای ۵۰°C (- : بدون معنی، × : معنی دار)

$F_s - F_k$ (cN)	F_k (cN)	F_s (cN)	کد(رطوبت نسبی)
*	*	*	RH ₁
*	*	*	RH _r
*	*	*	RH _p
*	*	*	RH _f

یک کامپیوتر متصل به خروجی استحکام سنج، تغییرات نیرو- زمان را بر حسب گرم نیرو بر ثانیه نمایش می داد. منحنی های بدست آمده به نمودارهای ایست- رو معروف می باشند. جهت بررسی اثر رطوبت نسبی محیط بر خواص اصطکاکی بافت حلقوی پودی پنبه ای، نمونه های آزمایش در داخل یک کابین عایق شده قرار گرفتند، با این توضیح که در این کابین امکان تنظیم دقیق میزان درجه حرارت و رطوبت نسبی محیط آزمایش به صورت کاملاً مستقل از هم وجود داشت. نحوه کار بدین گونه بود که پس از بستن نمونه ها به لغزنده و صفحه عرضی از سمت روی فنی پارچه و قراردادن آنها درون محفظه کابین، امکان انتقال حرکت از فک متحرک دستگاه اینسترون به لغزنده با استفاده از یک ریسمان کشش ناپذیر فراهم گردید. در این تحقیق در بازه رطوبت نسبی ۱۰۰-۲۵ درصد، تعداد ۴ نقطه رطوبتی با طول گام ۲۵ انتخاب شدند. البته میزان دمای محیط آزمایش با درجه حرارت ثابت (T=۵۰°C) تنظیم گردید. با ایجاد شرایط دلخواه محیطی، نمونه های آزمایش به مدت ۳۰ دقیقه تحت عملیات آماده سازی قرار گرفتند و سپس پارامترهای اصطکاکی از نمودارهای ایست - رو استخراج شدند (شکل ۲). برخی پارامترهای اصطکاکی مهم عبارتند از :

الف) نیروی اصطکاک استاتیکی (F_s) که شامل بلندترین پیک منحنی است که در ابتدای حرکت لغزنده ظاهر می شود [۶].
 ب) نیروی اصطکاکی دینامیکی (F_k) که برابر با میانگین کلیه مقادیر نقاط ماکزیمم و مینیمم (به جزء نقطه F_s) می باشد [۶].
 ج) اختلاف مقادیر اصطکاک استاتیکی و دینامیکی ($F_s - F_k$) که معرف شاخص ناهمواری پارچه نیز می باشد. با کاهش میزان اختلاف پارامتر مذکور، سطح پارچه هموارتر و همچنین از میزان چسبندگی سطوح نیز کاسته می شود [۹-۶].

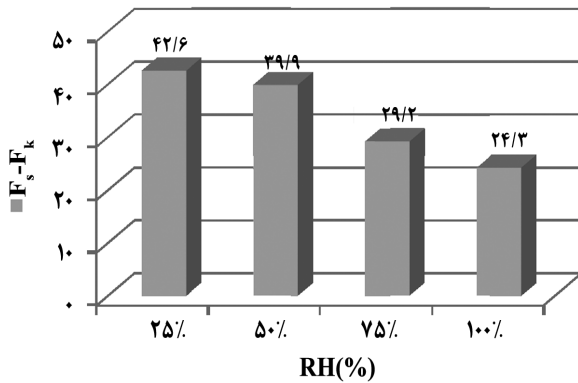

شکل ۲- اثر اصطکاکی برای پارچه پنبه ای در شرایط رطوبتی RH=۵۰%

1- Anova

جدول ۵- نتایج آزمون توکی بر اثر تغییرات رطوبت نسبی بر پارامترهای اصطکاکی پارچه ها در دمای ۵۰°C

کد	$F_s - F_k$ (cN)			F_k (cN)			F_s (cN)		
	RH _f	RH _p	RH _i	RH _f	RH _p	RH _i	RH _f	RH _p	RH _i
رطوبت نسبی	۱۰۰٪	۷۵٪	۵۰٪	۲۵٪	۱۰۰٪	۷۵٪	۵۰٪	۲۵٪	۱۰۰٪
گروه ۱	۲۴/۳			۱۱۴/۶			۱۱۷/۸	۱۱۸/۰	
گروه ۲		۲۹/۲			۸۵/۱			۱۲۵/۷	
گروه ۳			۳۹/۲			۸۸/۸			۱۵۷/۲
گروه ۴				۴۲/۶			۹۳/۵	-	-

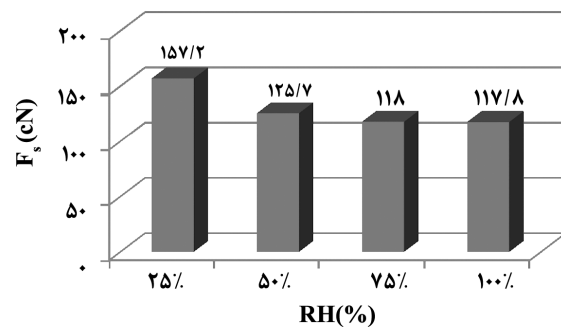
شکل ۵- تأثیر رطوبت نسبی محیط بر پارامتر $F_s - F_k$ تحت شرایط دمایی گرم (دما=۵۰ درجه سانتیگراد)

همچنین تأثیر تغییرات رطوبت بر روی پارامترهای اصطکاکی پارچه‌های پنبه‌ای، در اشکال ۳ الی ۵ ارائه شده است. نتایج نشان می‌دهد که با بالا رفتن میزان درصد رطوبت نسبی محیط آزمایش، پارامترهای $F_s - F_k$ و F_s کاهش می‌یابد. نتایج آزمون توکی نشان می‌دهد که مقادیر اصطکاک استاتیکی در رطوبت نسبی های ۷۵٪ و ۱۰۰٪ در گروه (اول) قرار گرفته‌اند و در حقیقت، میان مقادیر اصطکاک استاتیکی این دو رطوبت نسبی، اختلاف معنی دار وجود ندارد.

۳-۱- بررسی تأثیر رطوبت نسبی ۲۵ درصد بر پارامترهای اصطکاکی از خصوصیات بارز الیاف پنبه‌ای، وجود گروه‌های آب دوست در زنجیره‌های سلولزی آن می‌باشد که به شدت نسبت به مولکول‌های آب واکنش نشان می‌دهند.

این امر سبب تغییر سطح مقطع الیاف شده که در نتیجه بر سطوح بافت پارچه پنبه‌ای نیز اثر می‌گذارد. در رطوبت نسبی ۲۵ درصد، با توجه به دمای ۵۰ درجه سانتیگراد، میزان رطوبت بازیافتی درون الیاف به حداقل مقدار خود می‌رسد. این امر سبب بیرون زدگی الیاف از سطح پارچه و افزایش میزان فر و موج آنها می‌شود. لذا افزایش درگیری مکانیکی بین سطوح پارچه، می‌تواند مقاومت استاتیکی آن را افزایش دهد.

از سوی دیگر، با کاهش میزان رطوبت بازیافتی، از میزان تورم قطری الیاف پنبه کاسته شده و سطح پارچه دچار ناهمواری و ناصافی می‌شود. این نتیجه با نظر محققین پیشین مطابقت دارد [۱۰].

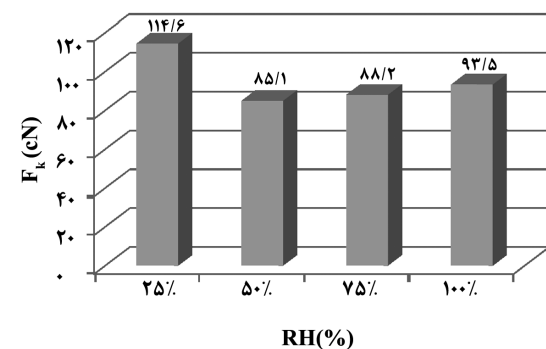
شکل ۳- تأثیر رطوبت نسبی بر نیروی اصطکاک استاتیکی (F_s) تحت شرایط دمایی گرم (دما=۵۰ درجه سانتیگراد)

۳-۲- بررسی تأثیر رطوبت نسبی ۵۰ درصد بر پارامترهای اصطکاکی با افزایش درصد رطوبت محیط، میزان رطوبت بازیافتی الیاف پنبه‌ای نیز افزایش می‌یابد. این افزایش جذب تا حدودی بیرون زدگی الیاف و درگیری های مکانیکی آنها را کاهش می‌دهد.

بدین ترتیب نسبت به شرایط قبل، از ناهمواری سطحی پارچه‌ها کاسته می‌شود. البته جذب مولکول‌های آب در الیاف پنبه‌ای، به دو صورت شیمیایی و فیزیکی صورت می‌گیرد.

همان گونه که منحنی‌های جذب شکل (۶) نشان می‌دهد، در رطوبت نسبی ۵۰ درصد، توانایی جذب رطوبت شیمیایی حدوداً برابر ۵/۶٪ و جذب فیزیکی ۱/۱٪ می‌باشد [۱۱].

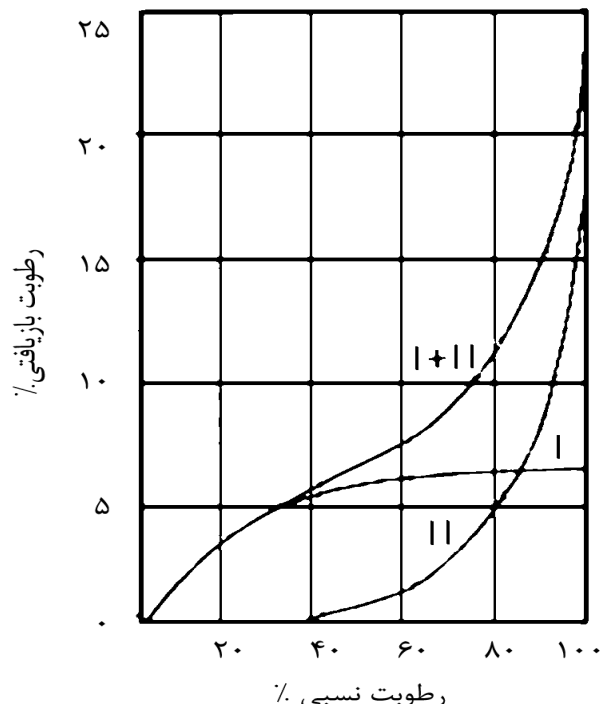
بنابراین با توجه به افزایش قدرت اتصال پیوندهای شیمیایی نسبت به نوع فیزیکی، تمایل نیروی چسبندگی سطوح بیشتر شده و برهم کنش‌های شیمیایی مجدداً از حرکت راحت سطوح پارچه بر روی یکدیگر جلوگیری می‌نمایند.

شکل ۴- تأثیر رطوبت نسبی محیط بر نیروی اصطکاک دینامیکی (F_k) تحت شرایط دمایی گرم (دما=۵۰ درجه سانتیگراد)

حرکت و همچنین ناهمواری سطحی پارچه های پنبه ای را افزایش دهد. معمولاً افزایش میزان رطوبت محیط منجر به تمایل و اتصال گروه های آب دوست سلولزی پنبه با مولکول های آب می شود. اما در شرایط رطوبتی اشباع، با ازدیاد میزان جذب فیزیکی در سطوح پارچه پنبه ای، لایه های آب در نقش یک روان کننده عمل می کنند. همچنین وجود شرایط دمایی 50°C نیز سبب تضعیف نیروی جاذبه میان باندهای هیدروژنی می شود که در مجموع نیروی چسبندگی سطوح پارچه حلقوی پنبه ای کاهش می یابد. در نهایت می توان این گونه بیان نمود که در معرض دماهای 50°C محیط، بیشترین میزان بروز رفتارهای ناهمواری سطحی پارچه های پنبه ای در شرایط رطوبتی خشک ۲۵٪ و همچنین کمترین مقدار چسبندگی میان سطوح آنها، در رطوبت نسبی های ۱۰٪ ظاهر می شود.

۵- مراجع

- [1] Ajayi, J. O., Fabric Smoothness, Friction and Handle, *Text. Res. J.*, 62(1), 52, 1992.
- [2] American Society Testing and Materials. Standard Test Method for Frictional Fabrics. A.S.T.M D., Section 7., 1986.
- [3] Ajayi, J. O., Some Studies of Frictional Properties of Fabrics, Ph.D, Tehsis, University of Strathclyde, 1988.
- [4] Carr, W.W., Posey, J.E., Ticher, W.C., Frictional Characteristics of Apparel Fabrics, *Text. Res. J.*, 58, 129-133, 1988.
- [5] Coulomb, C.A., Memoires de Mathematique et de Physique Royale des Science, Vol.1, De l'Imprimerie, France, 1750.
- [6] Hearle, J.W.S., Husain, A.K.M., Studies in Needled Fabrics. Part VIII the Effect of Friction on the Processing and Properties of Needle-Bonded Fabrics, *J. Text. Ins.*, 62(68), 107-112, 1971.
- [7] Jeddi, A.A.A., Shams, S., Nosraty, H., Sarsharzadeh, A., Relation between Fabric Structure and Friction part I: Woven Fabric, *J. Text. Ins.*, 94, 225-236, 2003.
- [8] Jeddi, A.A.A., Khorram-toussi, Z., Maleki Yazdanifar, V., Relations between Fabric Structure and Friction part II: Weft Knitted Fabrics, *J. Text. Ins.*, 95, 1-9, 2004.
- [9] Jeddi, A.A.A., Arshi, A., Maleki, V., Fakhr, V., Relations between Fabric Structure and Friction part III: Warp Knitted Fabrics, *J. Text. Ins.*, 97, 103-109, 2006.
- [10] Apurba, D., Kohtahri, V., Nagara, J., Vandana, U., A Study on Frictional characteristics on woven fabrics. *Autex. Research. Journal.*, 5(3), 133-140, 2005.
- [11] Morton, W. E., Hearle, J.W.S., Physical properties of textile fibers, The Textile Institute, Manchester, 1975.
- [12] Ajayi, J.O., Elder, H.M., Fabric Friction, Handle, and Compression, *J. Text. Ins.*, 88, 232-241, 1997.

شکل ۶- تغییرات مقادیر رطوبت باز یافتی و رطوبت نسبی روی جذب آب شیمیایی (I) و فیزیکی (II) [۱۱]

۳-۳- بررسی تأثیر رطوبت نسبی ۷۵ درصد بر پارامترهای اصطکاکی با توجه به افزایش رطوبت نسبی به میزان ۷۵ درصد، جذب رطوبت شیمیایی تقریباً ثابت مانده ($0.6/2$)، در حالی که جذب رطوبت فیزیکی نزدیک به ۵ برابر شرایط پیشین افزایش می یابد (شکل ۶). واضح است که پیوندهای هیدروژنی بین مولکول های آب با آب ضعیف ترند و از طرفی افزایش دما نیز منجر به شکستن بیشتر این نوع باندها می شود. بنابراین نیروی اصطکاک استاتیکی و همچنین نیروی چسبندگی سطوح نسبت به حالت قبل کاهش می یابد [۱۱].

۳-۴- بررسی تأثیر رطوبت نسبی ۱۰۰ درصد بر پارامترهای اصطکاکی در شرایط رطوبت اشباع (۱۰۰ درصد)، میزان رطوبت باز یافتی الیاف پنبه ای به حدود $24/75$ ٪ می رسد (شکل ۶). مشابه با حالت پیشین (۷۵ درصد)، مقدار جذب شیمیایی برابر $6/25$ ٪ می باشد. مولکول های آب در محیط اشباع تدریجاً بر روی سطوح پارچه انباشته شده که منجر به ازدیاد میزان جذب فیزیکی تا حدود $18/5$ ٪ می شود [۱۱]. در این حالت به نظر می رسد که لایه های آب تحت شرایط دمایی 50°C بر روی سطح یک حالت روان کنندگی ایجاد کرده و بدین ترتیب، میزان چسبندگی سطوح تقلیل زیادی می یابد. از این رو نسبت به شرایط رطوبتی قبل، سطوح پارچه های پنبه ای از مقدار نیروی $F_s - F_k$ کمتری برخوردار است.

۴- نتیجه گیری

رفتار اصطکاکی پارچه های حلقوی پودی پنبه ای، به شدت متأثر از رطوبت محیط می باشد. در شرایط رطوبتی نسبتاً خشک ۲۰ درصد، درگیری مکانیکی بین سطوح می تواند میزان نیروی اصطکاک آستانه

A Research on the Role of Relative Humidity on Adhesion Force of Plain Knitted Cotton Fabrics in Warm Environments

Ali Arshi*

Department of Textile Engineering, Qaemshahr Branch, Islamic Azad University, Qaemshahr, Iran, P.O.Box: 163

Received: 18 March 2011; Accepted: 16 May 2011

Abstract

The behaviors such as smoothness, softness and roughness of fabrics, effectively, are related to fabric structure and physical properties of the material's fiber. The purpose of this research is the study of influence of relative humidity on adhesion force and frictional properties of plain knitted cotton fabrics. Because of these fabrics directly contact to body skin, therefore it is necessary to determine the role of relative humidity on the fabric pleasantness. In order to this purpose, cotton plain knitted fabrics as subjected to different relative humidity (25%, 50%, 75% and 100%) in the same warm environments ($T=50^{\circ}\text{C}$). Then the frictional parameters were obtained by using of methods friction. The results showed that relative humidity has statistically significant difference on frictional parameters, thus with rising relative humidity values (in 50°C), decrease resistance friction. Also other results determined the highest roughness values and adhesion force belonged to 25% RH, while the least adhesion force of surfaces happened in 100% RH.

Keywords

plain knitted cotton fabrics,
relative humidity,
temperature,
adhesion,
roughness,
frictional resistance

(*) Address Correspondence to A.Arshi, Email: ali.arshi@qaemshahriau.ac.ir